

Христо ЯСЕНОВ - Биография

Публикувано от Simonsita на 02.02.2010, 18.31

Христо ЯСЕНОВ (псевдоним на Христо Павлов Туджаров) (1889-1925)

Български поет. Убит след априлските събития 1925. Заедно с К. Кюлявков основава списание "Червен смях". Ярък самобитен поет. Майстор на лиричния пейзаж. Символистична - "Рицарски замък", социална и революционна поезия. Хумористични и сатирични стихотворения и фейлетони.

Основно образование получава в Етрополе. Учи последователно в Копrivщeнската и в Търговската гимназия в Свищов. Завършва гимназия във Враца (1907) и Държавното художествено индустриално училище в София (1919). Първи етап в творческата биография на Ясенов са ученическите години в Свищов, където започва да се занимава с рисуване. Следва врачанският период, свързан с читалище "Развитие" и зачестилите стихотворни опити - Ясенов вече печата под различни псевдоними в ученическите списания и със собственото си име в студентски сборник. През 1907 е приет да следва в Художественото рисувално училище в София. В края на 1909 приятелят му Б. Хаджибончев го представя на А. Страшимиров, който, възхитен от стиховете му, го привлича за сътрудник на литературното списание "Наш живот" (под име „Наблюдател" през 1910-11). Страшимиров измисля и псевдонима Ясенов, с който младият поет става известен в литературните среди. Срещите с вече изявени писатели и поети (Г. Райчев, Т. Траянов, Д.

Дебелянов, Н. Лилиев, Г. П. Стаматов, Л. Стоянов. К. Константинов и др.) са важен момент в творческата биография на Ясенов до войните (1912-18). През този период той сътрудничи и на списанията "Смях" и "Звено". През 1913 Ясенов отказва да стане член на СБП (избран е посмъртно през 1945). Участва в Балканската (1912) и Междусъюзническата (1913) война. След връщането си в София продължава да учи в Художественото рисуwalно училище. През 1914 постъпва в ШЗО в Княжево, след което е ст. подофицер в Орхание (дн. Ботевград). Участва и в I световна война (1914-18) - като взводен командир в Сърбия и на Южния фронт, произведен е в чин поручик (1917). След Солунското примирие Ясенов избягва от пленнически лагер (с. Секулово), където е държан като заложник. През 1919 се връща в София и същата година завършва Художественото рисуwalно училище. От 1919 е учител по рисуване в София. През 1919 започва да издава с Кр. Кюлявков сп. "Червен смях"; тогава се запознава с Хр. Смирненски. През 1920 поради недоволство от качеството на първите броеве на списанието Ясенов и Кюлявков са отстранени с партийно решение (Ясенов е член на БКП от 1919), а за главен редактор е определен Д. Полянов. В края на 1922 Ясенов заболява от туберкулоза и лежи няколко месеца в санаториума в с. Искрец, Софийска област. От 1923 поддържа връзка с Военната организация на БКП (т. с.). След потушаването на Септемврийското въстание (1923), в което не участва пряко, Ясенов е член на редакционната колегия на "Бюлетин на общия помощен комитет за подпомагане на пострадалите от фашизма" (от който излиза само 1 бр.), участва активно в дейността на комитета. От края на 1923 е привлечен за сътрудник на военнотехническата комисия към ЦК на БКП (т. с.). На 20 март 1924 Ясенов е интерниран в Горна Джумая (дн. Благоевград). Във в. "Развигор" се появяват протестни декларации на български интелектуалци срещу задържането на поета (№ 136 от 29.03. и № 137 от 5.04.) На 30 март 1924 литературна задруга "Хиперион" провежда четения в полза на Ясенов. Протестни материали се появяват и в редактирания от Й. Хербст вестник "АБВ". Калина Малина, Кр. Кюлявков, Ил. Бешков, Ал. Балабанов и др. публикуват свои текстове в защита на Ясенов (в "Развигор", "Звънар", "Ек"). На 4 април 1924 Ясенов е освободен. Поетът отговаря с декларацията "На всички адреси" ("Развигор", № 138, 15.04.1924), в която благодари на всички, които са го подкрепили, и обявява своята гражданска позиция. След атентата в църквата "Св. Неделя" в София, на 22.04.1926 г. Ясенов е арестуван. Първоначално е отведен в училище "Фотинов", по късно (10 май 1925) преместен в Дирекция на полицията. Обявен е за безследно изчезнал.

Ясенов издава единствената си стихосбирка "Рицарски замък" през 1921 като №1 на замислената от Гео Милев библиотека "Книги за малцина". Повечето от стиховете, влезли в 12-те цикъла на стихосбирката са писани през 1909-12 и с малки текстологични различия (предимно в цикъла "Пан") голяма част от тях са публикувани в периодичния печат (до 1919). По своето формално семантично единство стихосбирката на Ясенов се вписва в отвоювалата вече свои територии в българската литература символистична традиция, тъй като притежава характерни черти на символистичната поетика. "Рицарски замък" попада в обширен поетичен контекст, който отвежда към поезията на К. Д. Балмонт, А. А. Блок, В. Иванов, П. К. Яворов, Д. Дебелянов. Едновременно с това поради своеобразното символистично (а в цикли като "Пан", "Ведрина" - неоромантично) моделиране на действителността Ясенов представя с "Рицарски замък" свой собствен поетичен

модел. Към него могат да бъдат съотнесени и други стихотворения, публикувани през 1911-12 в сп. "Наблюдател" и "Наш живот", които Ясенов не включва в стихосбирката си. След I световна война и Октомврийските събития в Русия (1917) настъпва промяна в естетическите позиции на Ясенов. Тя е изразена както в характерния предговор към стихосбирката, така и в малкото му по обем творчество след войните. Показателни за този период са няколко стихотворения, публикувани в списанията "Червен смях" и "Везни" (1919), и стихотворението "Петроград" (Ботев лист, 1920), сътрудничеството в списание "Пламък", ориентацията на Ясенов към хумористично-сатиричните стихове, памфлети и фейлетони, в които главни теми са ситуацията в България след войните, цената на постигнатия мир и политическите борби в Русия след 1917. От Ясенов са открити и двадесетина картини (предимно портрети, сред които и портрет на А. Страшимиров), повечето от които изчезват безследно по времето на комунистическата власт.

ТВОРЧЕСТВО:

- **Съчинения:**

„Рицарски замък“. 1921

"Събрани произведения". 1947

„Събрани произведения“. 1953

„Избрани произведения“. 1960

„Съчинения“. 1965

- **Произведения:**

Други стихотворения

Хумор и сатира